

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 14 Aralık 2011

Kırılganlık Ekonomisi

“Türkiye ekonomisinde sermaye girişlerinin yavaşlamasıyla birlikte büyüme hızının da gerileyeceğini öngörüyoruz”.

Bu yorum, IMF'nin İcra Direktörlerinin son toplantısına ait. “Öngörünün” önemi, sadece uluslararası bir örgütün Türkiye ekonomisinin yakın geleceğine ilişkin büyüme tahminlerinden (2012’de yüzde 2) ibaret değil kuşkusuz. IMF, bu yorumuyla birlikte son derece önemli bir itirafta bulunuyor: *Türkiye ekonomisi yurt dışından sermaye akımları geldiği sürece büyüeyebilen, sermaye girişleri yavaşladığında ise durgunlaşan bir ekonomi haline dönüştürülmüştür. Öz olarak söylemek gerekirse, Türkiye ekonomisinin geleceği uluslararası finans sermayesinin kaprislerine terk edilmiş durumdadır.*

Türkiye 1980’lerden beri adım adım sürdürülen neoliberal kualsızlaştırma, serbestleştirme ve esnekleştirme politikaları altında kendi iç dinamikleriyle büyüme olanağını yitirmiş; küresel ekonominin taşeronlaştırılmış, kırılgan bir çevre ülkesine dönüştürülmüştür. Yıllardır dile getirdiğimiz bu gerçek, şimdi artık bu politikaların uygulanmasında doğrudan sorumluluğu bulunan IMF gibi bir kuruluş tarafından da itiraf edilmektedir.

Cari İşlemler açığı Ekim ayında 4.1 milyar dolara ulaştı. Eğer on iki aylık verilerle birikimli olarak hesaplırsak, cari açık 78.6 milyar doları buluyor. Gene aynı hesapla, geriye doğru son dört çeyrek dönemin milli gelir verileriyle orantıladığımızda da yüzde 9’u aşan bir değer buluyoruz.

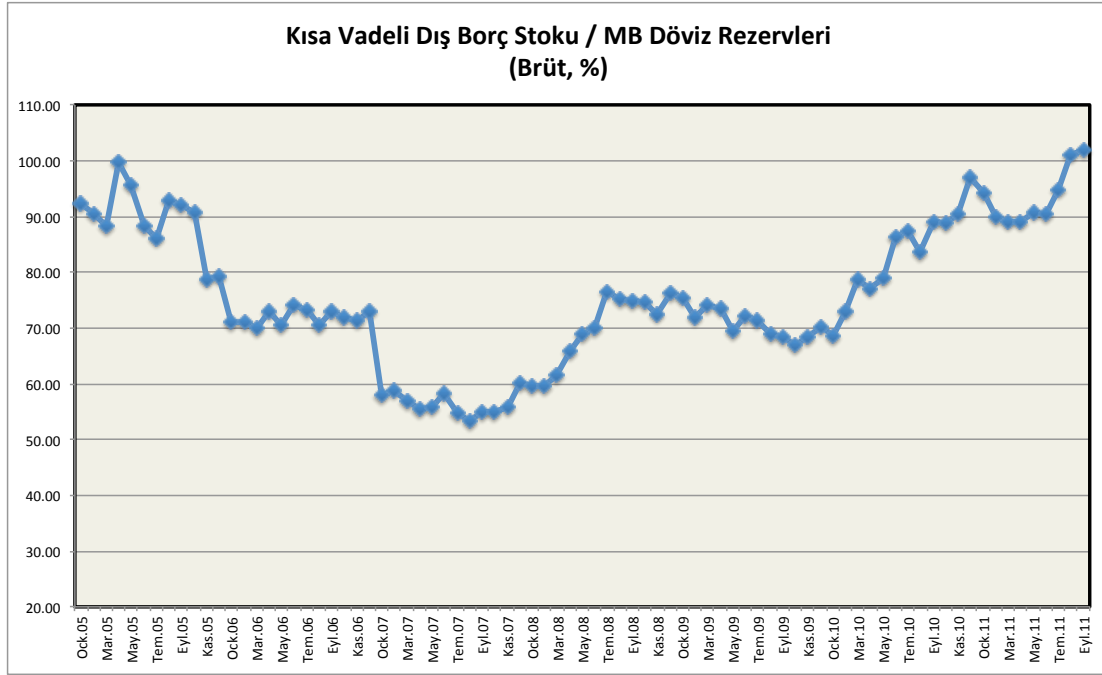
Türkiye’nin dış dünyayla olan ekonomik ilişkilerinin reel sektör açısından özetini veren cari işlemler dengesi bu veriler ışığında sürdürülemez boyuttadır. Sorunun özü cari açığın mutlak büyüklüğünde değil, bizzat *finans ediliş biçiminde* yatmaktadır. Cari işlemler açığı çoğunlukla kısa vadeli olmak üzere, dış borçlanmaya dayanmaktadır ve acilen daha “makul” düzeylere çekilmek zorundadır.

Finans burjuvazisi, cari işlemler açığının ardındaki spekülâtif nitelikli (sıcak para) sermaye girişlerinin boyutlarından son derece mutlu gözükmekte ve sermaye hareketleri üzerine getirilebilecek kısıtlardan büyük rahatsızlık duymaktadır. Bu çevrelere göre cari işlemler açığına karşılık Türkiye’nin yeterli uluslararası rezerv birikimine sahiptir ve herhangi bir “çalkantı” durumunda bu rezervler güvence sağlamaktadır.

Oysa bu sav tamamen yanlıştır. Eylül ayı itibariyle gözlediğimiz verilere göre *kısa vadeli dış borç stokumuz* 89.1 milyar doları bulmaktadır. Aynı döneme ilişkin TC Merkez Bankası’nın (brüt) döviz rezervleri 87.5 milyar dolardır. Yani Türkiye’nin kısa vadeli

dış borç stoku 2001 krizinden bu yana yeniden merkez bankasının (brüt) döviz rezervlerini aşar konuma gelmiştir.

Dile getirdiğimiz değişken, yani *kısa vadeli dış borç stokunun, merkez bankası döviz rezervlerine oranı*, hemen bütün derecelendirme kuruluşlarınca ve uluslararası finans sermayesinin “oyuncuları” tarafından bir ülke ekonomisi için ciddi bir *kırılganlık göstergesi* olarak değerlendirilmekte ve yakından izlenmektedir. Aşağıdaki grafikte 2005’ten bu yana aylık olarak izlenen söz konusu *kırılganlık göstergesinin* seyrini sunmaktayız.

Kaynak: TC Merkez Bankası, veri dağıtım sistemi (evds).

IMF uzmanları, biraz da bu verilere bakarak Türkiye ekonomisinin yakın geleceğini endişeyle izlemekte ve “*eğer gerekli tedbirler alınmaz ise Türkiye ekonomisinin sert bir inişe geçeceği*” uyarısında bulunmaktadır.

Bu satırlarda çok sık dile getirdiğimiz bir gözlemi bir kez daha yinelemekte sakınca görmüyorum: *yeni bir krize en yatkın ekonomi, uluslararası finans sermayesinin en gözde konumunda olan ekonomidir.*